

Петришина Дар'я
здобувачка вищої освіти
Наук. кер.: Дубініна Марина,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

РОЛЬ ДОКУМЕНТАЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДОСТОВІРНОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Бухгалтерський облік сьогодні є вагомим компонентом економічної науки, оскільки забезпечує технологію одержання необхідної інформації про діяльність господарюючого суб'єкта. Первинна документація становить початкову, фундаментальну ланку в складному процесі реєстрації господарських операцій. Завдяки належному документуванню всіх процесів бухгалтерського обліку, внутрішні й зовнішні користувачі отримують можливість детально аналізувати діяльність підприємства та приймати обґрунтовані рішення.

В умовах сучасної економіки, що характеризується високим рівнем інтеграції та глобалізації, достовірність бухгалтерського обліку набуває особливого значення. Бухгалтерський облік виступає не просто інструментом фіксації господарських операцій, а інформаційною системою, що забезпечує прийняття управлінських рішень на різних рівнях. Основою такої системи є документація, яка гарантує юридичну обґрунтованість та фактичну точність облікових даних.

У сучасному бізнес-середовищі питання належного документального забезпечення обліку набуває особливої актуальності через зростання вимог до прозорості діяльності суб'єктів господарювання, посилення контролю з боку регуляторних органів та підвищення відповідальності за достовірність фінансової звітності. Недосконалість системи документування господарських операцій може призвести до викривлення фінансових результатів, зниження якості аналітичної роботи та прийняття неефективних управлінських рішень [3].

Документація в бухгалтерському обліку виступає першоосновою для відображення господарських операцій та забезпечує юридичну доказовість здійснених операцій. Відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій [1].

Первинні документи повинні відповідати вимогам, встановленим Положенням про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженим наказом Міністерства фінансів України. Основними вимогами до оформлення первинних документів є: наявність необхідних реквізитів, своєчасність складання, достовірність відображення господарських операцій, відсутність помилок та виправлень [2].

Достовірність бухгалтерського обліку забезпечується шляхом дотримання принципів документування, серед яких принцип своєчасності – документи повинні складатися в момент здійснення господарської операції або безпосередньо після її закінчення; принцип повноти – всі господарські операції мають бути відображені в первинних документах; принцип точності – інформація, зазначена в документах, повинна відповідати фактичному стану справ [3].

У сучасних умовах господарювання особливої актуальності набуває електронний документообіг, який дозволяє оптимізувати процеси документування та підвищити достовірність бухгалтерського обліку. Відповідно до Закону України "Про електронні документи та електронний документообіг", електронний документ має таку ж юридичну силу, як і паперовий, за умови дотримання вимог щодо його створення, передачі та зберігання [1].

Впровадження електронного документообігу на підприємстві дозволяє скоротити час на оформлення первинних документів; зменшити кількість помилок при введенні інформації; забезпечити оперативний доступ до документів; підвищити контроль за виконанням документів. Також варто відзначити, що цифровізація документообігу суттєво зменшує витрати на зберігання документів, підвищує швидкість пошуку необхідної інформації та забезпечує можливість одночасного доступу до документів різним користувачам, що сприяє ефективності управлінських рішень та підвищенню аналітичної цінності облікової інформації [2].

Проте, незважаючи на переваги електронного документообігу, його впровадження супроводжується низкою проблем, серед яких: необхідність значних фінансових інвестицій, потреба у навчанні персоналу, забезпечення захисту інформації від несанкціонованого доступу та втрати даних. Важливим аспектом є також юридична відповідність електронних документів, що вимагає використання кваліфікованих електронних підписів та печаток, а також дотримання вимог щодо архівування та тривалого зберігання електронних документів відповідно до законодавства про національний архівний фонд [3].

Для підвищення достовірності бухгалтерського обліку та ефективності системи документування господарських операцій рекомендується розробити та затвердити графік документообігу на підприємстві з чітким визначенням відповідальних осіб та термінів виконання; забезпечити контроль за дотриманням вимог щодо оформлення первинних документів; проводити регулярне навчання працівників бухгалтерії з питань документування господарських операцій; впроваджувати сучасні інформаційні технології для автоматизації процесів документування [1].

Отже, документація є невід'ємною складовою бухгалтерського обліку та відіграє ключову роль у забезпеченні його достовірності. Належне оформлення первинних документів дозволяє забезпечити юридичну доказовість здійснених господарських операцій, а також сформувати достовірну інформаційну базу для прийняття управлінських рішень.

У сучасних умовах господарювання особливої актуальності набуває впровадження електронного документообігу, який дозволяє оптимізувати процеси документування та підвищити достовірність бухгалтерського обліку. Проте, для ефективного функціонування системи документування необхідно забезпечити дотримання принципів своєчасності, повноти та точності, а також розробити та затвердити графік документообігу з чітким визначенням відповідальних осіб та термінів виконання.

Список використаних джерел

1. Коваль Л. В., Гончарук О. С. Документування в бухгалтерському обліку аграрних підприємств: стан та перспективи розвитку. *Efektivna ekonomika*. 2024. № 3. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.3.77> (дата звернення: 01.05.2025).

2. Косата І. А., Мостова В. М. Роль документації в системі бухгалтерського обліку. «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціальноорієнтованій системі управління підприємством» Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи Дмитра Мусійовича Фесенка, м. Полтава, 2019. С. 103–106. (дата звернення: 30.04.2025).

3. Титикало, В. С. Роль бухгалтерського обліку та звітності в управлінні бюджетною установою. *Фінанси, облік і аудит*, 2011, 18: 369–380. (дата звернення: 02.05.2025).